

Nogmaals de Molenhorn te Zandeweer aangevuld met Noorderhoogebrug

door Geert Nienhuis

In de vorige Zelfzwichter, nr. 74, schreef vrijwillige molenaar P. van Dijken een uitstekend en gedetailleerd artikel over de geschiedenis van de molens te Zandeweer.

Het is interessant om op deze manier de historie vast te leggen en een studie als deze verdient daarom zeker navolging; welke vrijwillig molenaar volgt? Aan de andere kant dient de geschiedenis van een molen uiteraard correct en volledig in kaart te worden gebracht.

Daarom volgt hieronder een kleine correctie en een aanvulling op de geschiedenis van de molens te Zandeweer.

De oude standerdmolen, in 1714 vervangen door een achtkante grondzeiler, werd in 1809 niet te koop aangeboden door Pieter Derks Mulder maar door Jan Derks Mulder (zie ook: Boerderijenboek Middelstum/Kantens). Sinds 1806 was hij molenaar op de Molenhorn te Zandeweer en inmiddels ruim 7 jaar gehuwd met Grietje Everts

Elema. Daarvoor was Jan Derks Mulder molenaar te Rasquert (gemeente Baflo) waar op 23 januari 1799 een zoon werd geboren: Freerk Jans Mulder. Ook hij werd molenaar en wel in Kloosterburen waar hij op 4 februari 1820 trouwde met Alstje Jans Hoving. Het jaar daarop vertrokken zij naar Kantens, naar de molen die in later

Noorderhoogebrug voor maart 1947 (foto: W.O. Bakker).

jaren de naam *Grote Geert* heeft gekregen. Als buurman in Kantens had Freerk Jans Mulder de dokter Jan Last, omstreeks 1780 geboren in Enkhuizen en eerder een praktijk in Groningen had nadat hij naar Sauwerd kwam. Als derde kind werd daar in 1818 zijn dochter Trijntje geboren. Op (12!)jarige leeftijd had zij blijkens de burgerlijke stand al een beroep: "kindermeid", in 1830 dus en waarschijnlijk bij de bureu. Kennelijk was Freerk Jans Mulder toen al ziek, want hij is op 18 oktober 1831 overleden, nog maar 32 jaar oud.

De korenmolen *Windlust* te Zandeweer werd in 1818 gebouwd in opdracht van Klaas Jochems de Haan, op 1 juni 1815 in de gemeente Kantens gehuwd met Trientje Hendriks Elema. In 1844 verkochten zij de molen aan een molenaarsknecht in Uithuizen: Evert Klasens, zich noemende Elema; hij trouwde op 7 juni 1845 eveneens in de gemeente Kantens met Wemelje Derks Meyer. Hij is slechts vier jaar molenaar in Zandeweer geweest; op 25 juli 1849 is Evert Klasens aldaar overleden, nog maar 41 jaar oud. Zijn weduwe hertrouwde op 8 oktober 1851, ook in Zandeweer/gem. Kantens, met Wijbe Klaassens van Dingen die in 1857 eigenaar van *Windlust* werd. Vijftien jaar later al, op 8 april 1873, is hij op 55-jarige leeftijd overleden. Een van zijn molenaarsknechten was (vermoedelijk) Jan Nienhuis, oudste zoon van Geert Jans Nienhuis (1796-1869) die in 1824 de molen *De Hoop* te Garsthuizen op een publieke verkoping voor f. 5800,- had gekocht. Deze oudste zoon was getrouwd met Anje Eisses Bolhuis, dochter van Eisse Jacobs Bolhuis en Anje Hendriks Elema. Zij was een zuster van Trientje Hendriks Elema, gehuwd met de eerste molenaar/eigenaar van *Windlust*: Klaas Jochems de Haan. In 1864 werd Jan Nienhuis, wonende in Zandeweer, vader van een dochter. Hij

kan onmogelijk voor langere tijd muldersknecht in Zandeweer zijn geweest want omstreeks 1865 vertrok Jan Nienhuis (1824-1902) naar Noorderhoogebrug. Daar werd hij molenaar/ eigenaar van de molen *De Lelie* die op 22 oktober 1906 is afgebrand. Een jaar later liet zijn zoon en opvolger Geert Nienhuis (1862-1952), geboren in Uithuizen (kennelijk was zijn vader daar ook al muldersknecht geweest voordat hij naar Zandeweer kwam) een nieuwe molen bouwen. Deze bouw kwam tot stand door middel van een verplaatsing van de pel- en korenmolen van A.H. Bosscher te Sappemeer. Na de oorlog kreeg de molen van Noorderhoogebrug de huidige naam *Wilhelmina* van W.B.J. van Wijngaarden, eigenaar in de jaren 1948-1977. Op een maalbak in deze molen zijn een tweetal gedichten te vinden waarvan de laatste luidt:

Vergeeten door zijn aardsche vader
Rust hier mijn kleine Jan
En 't geen de waarheid zegt
En wat er staat geschreven
Wacht hem een lieve Vader
In 't eeuwig leven
Geliefd zontje van een bedrogen
meisje

Volgens mevrouw van Wijngaarden moet er in de molen ooit iemand door alle luiken zijn gevallen en zij vermoedde dat dit een zontje van Geert Nienhuis is geweest. Deze conclusie is op een misverstand gebaseerd, want Geert Nienhuis trouwde op 30 april 1903 met Grietje Bruins (1860-1927); zij was toen inmiddels 42 jaar oud en niet eerder gehuwd geweest. Logischerwijs is het huwelijk van Geert en Grietje kinderloos gebleven waarmee de vraag, gesteld in "De Zelfzwichter" nr. 67, alsnog is beantwoord.